

Piše: Nevena Nikolić,
istraživačica
Beogradskog centra
za ljudska prava

Priča o sigurnom prostoru

Obeshrabrujuće je ovo moje mesečno udomljavanje u kategoriju neaktivnih mladih. Poražava me troma statistika koja se ne menja, konstantnih plus-minus 70 posto. Nema napora, ni ličnog ni sistemskog, za promenu dinamike. Dok me sa svih strana preplavljuje priča o preuzimanju odgovornosti za sopstveni položaj, shvatam da to nikako ne može da bude hitan postupak. Pre će se završiti procedura usvajanja nekog zakonskog propisa od Vlade do Skupštine, nego što ću ja pronaći svoje mesto u sistemu. Trenutnu životnu konstelaciju postavio sam tako da od familije imam očekivanja, prema sistemu imam bes, prema zemlji imam izbor da odem. I nije mi više jasno kako je moguće da se mladost karakteriše kao životno doba lakoće. Potražiću utočište u partiji. *To mi je prva profesionalna odluka.* Naš sistem slavi pojedince i čini ih vidljivim i prepoznaje neke institucije kao slabe i ranjive, pa ih štiti. To bi naposletku značilo da je moje sigurno mesto u sistemu ono koje mi omogućava da budem jak pojedinac u nekoj instituciji koju sistem štiti. Više mi nije u interesu da planiram svoju karijeru državnog službenika u nekom ministarstvu, jer tu su "veliki i bolni" procesi reforme, plate su male, jedino dobro familiji odzvanja u ušima kad čuju da radiš u ministarstvu.

Sad je mašta mladih na temu zapošljavanja malo drugačija - svi bi hteli u javna preduzeća, a to je moja *druga profesionalna odluka.* Ipak je država najbolji poslodavac. U Srbiji ima 37 javnih preduzeća koje je osnovala država i 691 koje je osnovala AP Vojvodina ili lokal. Ovih 17 strateških, što ih zovu "gubitaši", su najzanimljivija, svi čekaju maj da im se definiše status, a posle ma- ja potop. Biram ona koja su najranjivija. Mnogi reformski zakoni se ne odnose na javna preduzeća – Zakon o maksimalnom broju zaposlenih u javnom sektoru, Zakon o sistemu plata u javnom sektoru, itd. Jasno je da svuda viri JP, ali ih nadležni zaobilaze. Svi govore da su teret državi, ali rešavaju njihove gu-

bitke u poslovanju. Obrazloženja ima – rekonstrukcija je u toku, svuda u svetu funkcioniše se po tržišnom principu. Mogao bih da budem za početak vršilac dužnosti direktora na godinu dana, i onda opet, u nedogled, ili neko meni blizak, što ništa suštinski ne menja, jer to v.d. stanje može praktično da traje godina-ma. Učvršćujem svoje mesto u sigurnom prostoru. *Treća profesionalna odluka - svesno i odgovorno obavljanje javne funkcije.* Stavio bih funkciju u partiji u "status mirovanja" i eto slobode u odlučivanju i konzumiranja profesionalizma. Ako odluče da me biraju po konkursu, i v.d. ne bude štimalo, uslove ću lako ispuniti – fakultet imam, radno iskustvo 5 profesionalno, 3 na poslovima na kojima preduzeće funkcioniše. Nema sad ni standardnih merila, niti unapred definisanih minimum na osnovu kojih će se vrednovati moji kvaliteti.

Tada počinje moja profesionalna igranka i *četvrta profesionalna odluka.* Pravljenje unutrašnje strukture preduzeća, misleći na dobiti i uspešnost, menjaću pravilnike o sistematizaciji redovno, angažovaću stručne ljude i radiću sve u skladu sa propisima koji mi kažu mogu i ne moram. Držaću se propisa, to je ključ. Doslovno ću primenjivati „ne-moranje“. Tako je najlakše, dok na nekom novom nivou profesionalnog razvoja neko moj bude u nadzornom odboru i siguran prostor zatvorimo za druge. Upravo zato *I started treating myself as a boss and it left others with no choice but to treat me like one too.*

Do tada nas možda restrukturiraju..

P.S. Direktori javnih preduzeća u Srbiji su po statistici najčešće muškarci. Autorka zato aktera stavlja u muški rod, nastojeći da skrene pažnju na dominantnu praksu kada je osvajanje ovih pozicija u pitanju.

Nevena Nikolić se temom korupcije bavila na projektu „*Ka jasnim i transparentnim kriterijumima za zapošljavanje u javnom sektoru*“ koji sprovodi Fondacija Centar za demokratiju.

Projekat finansira Evropska unija kroz program podrške civilnom društvu u Republici Srbiji. Sadržaj ovog teksta je isključivo odgovornost autora i ne predstavlja nužno mišljenje i stavove Evropske unije.